

REDDEDE LIV SKAL LEVES

Klubhuse for hjerneskadede skyder op over hele landet med kommuner som initiativtagere. Modellen betyder, at hjerneskadede, der er i stor fare for social isolation og for at blive parkeret på førtidspension, i stedet bliver aktive samfundsborgere til glæde for dem selv og sundhedsbudgetterne

af **THOMAS KOKHOLM** | tkn@kl.dk |
foto **JAKOB CARLSEN**

Det, der slår en, når man besøger Hoved-Huset, er hvor skrøbeligt livet kan være. De mennesker, man møder i huset, der ligger i det gamle industri kvarter i Københavns nordvest kvarter, har alle levet et helt almindeligt liv – eller i hvert fald et helt andet liv – indtil den dag tæppet blev revet væk under dem.

Det er for eksempel Jens Futtrup, der var med til at bygge forbrændingsanlæg over hele verden for FLSchmidt, hvor han havde

– Jeg har lavet foredrag om min hjerne og min sygdom for ergoterapeuter. Det bliver bedre og bedre, siger Jens Futtrup tilfreds.

SUND LOGIK OG ØKONOMI

”Liv der reddes – skal også leves” er Hoved-Husets motto. Det er sund logik, både for samfundet og for den enkelte, der er ramt af en erhvervet hjerneskade. Det vil sige, at de ikke er født med skaden, men typisk har fået den som følge af en hjerneblødning, en blodprop eller en ulykke. Det sker for omkring 15.000 danskere hvert år. Det skønnes, at mere end 80.000 børn, unge og gamle

lever med en erhvervet hjerneskade.

Problemet er, at hjerneskadede er en gruppe, der meget let risikerer marginalisering og en placering på passiv forsyrgelse med social

isolation til følge. Det er uheldigt for den enkeltes livskvalitet, men også dyrt for samfundet, der risikerer unødvendigt store sundhedsudgifter og socialudgifter. Hele ideen bag HovedHuset er, at denne gruppe mennesker under de rette omstændigheder kan komme til at bidrage til samfundsøkonomien.

HovedHuset har skabt resultater med sit såkaldte helhedsorienterede rehabiliteringstilbud. Omkring 70 procent af de

hjerneskadede kommer videre i meningsfuld beskæftigelse. Ifølge husets leder Ulla Hasling er det dog de færreste, der kommer i et helt ordinært job. De fleste kommer videre i fleksjob, løntilskudsjob, job med løn for førtidspensionister, frivilligt arbejde eller uddannelse.

– Det betyder, at folk vender tilbage til et liv som aktive samfundsborgere. Set fra en samfundsbetragtning er det en kæmpe fordel, fordi man kan spare store sundhedsudgifter til for eksempel psykologer. Hjerneskadede risikerer ofte at få psykiske problemer i form af depressioner, hvis de bliver placeret passivt på førtidspension og fastlåst i en sygdomsidentitet, siger Ulla Hasling.

I HovedHuset kan man dog godt mærke, at der er blevet færre muligheder for fleksjob efter krisen.

Hjerneskadede risikerer ofte at få psykiske problemer i form af depressioner, hvis de bliver placeret passivt på førtidspension og fastlåst i en sygdomsidentitet.

ULLA HASLING, LEDER AF HOVEDHUSET

en ledende stilling. Han havde skiftet arbejde og beskæftigede sig med risk management i DONG, da lynet for seks år siden slog ned i form af en hjerneblødning, der blandt andet resulterede i en lammelse i den ene side og afasi, hvilket gør det svært for ham at tale.

Til trods for det har han efterhånden udviklet sig til en erfaren foredragsholder. Han sidder og arbejder med en PowerPoint-præsentation, der kan understøtte foredraget.

I køkkenet

Maria Krogh (th.) fra Brøndby styrtede med sin hest. Ved ulykken fik hun kraniebrud, hjernerystelse og blødning i frontallapperne.

– Fysisk er der ikke noget at se. Det er kognitivt. Jeg bliver træt og kan ikke så meget mere. Den er gal med korttidshukommelsen, overblikket, koncentrationen og indlæringsvejen, fortæller hun.

Efter ulykken forsøgte hun at vende tilbage til arbejdsmarkedet på normal vis i et job på Falcks alarmcentral. Det gik bare ikke.

– Jeg kunne ingenting til sidst. Jeg sad bare og græd. Jeg havde håbet på, at jeg kunne klare det, fortæller Maria.

Nu arbejder hun i HovedHusets køkken, og det har givet hende mod på livet.

– Det er rigtigt godt. Bare det at have noget at stå op til, efter et sygdomsforløb på tre et halvt år.

KLUBBER I HELE LANDET

HovedHusets resultater har vakt opsigt på Christianborg. Med satspuljeforliget i 2010 blev partierne bag enige om at afsætte 60 millioner kroner til etablering og drift af såkaldte arbejdsrehabiliteringsklubber i perioden 2011-2014 med forbillende i HovedHuset.

Det er et krav, at kommunerne skal søge midlerne. Indtil videre har fem kommuner – Hjørring, Lolland, Odense, Slagelse og Aalborg – modtaget tilskud og har eller er i gang med at etablere klubber for hjerneskadede.

Målet er at få oprettet klubber i hele landet, men der er stadig hvide pletter på landkortet. Der er ingen klubber i Region Midtjylland og Region Sydjylland.

STØTTET AF EU

HovedHuset er en selvejende institution, der blev skabt på initiativ fra Hjerneskadeforeningen i 2006. Den er indtil 2012 blevet drevet med støtte fra den Europæiske Socialfond. Huset bruges af hjerneskadede fra forskellige kommuner i Region Hovedstaden.

HovedHuset havde håbet på at få en fast driftsaftale med Københavns Kommune fra 2012. Det lykkedes dog ikke.

Oversætteren

Henrik Christensen fik svære skader efter en trafikulykke. Men evnen til at udtrykke sig skriftligt på flere sprog fejler ikke noget. En opvækst i USA har givet ham gode engelskkundskaber. Det har skaffet ham et løntilskudsjob på Laborantskolen.

– Jeg sidder og oversætter studieordningen til engelsk og laver andre former for oversættelsesarbejde. Jeg har også oversat deres hjemmeside, siger Henrik Christensen. Henrik har også spanskundskaber. Dem bruger han i sit frivillige arbejde, der går ud på at skaffe børnebøger til chilenske børn.

– Jeg laver noget for en organisation, der hedder Libro Alegre. I Chile er der meget få billedbøger til børn. Derfor anskaffer jeg mig gamle børnebøger og oversætter dem til spansk. Så kan de printe teksten ud og klistre den ind i bogen oven på den danske tekst, forklarer Henrik Christensen.

LIGESOM EN KLUB

HovedHuset blev skabt på initiativ fra Hjerneskadeforeningen i 2006 og med støtte fra Den Europæiske Socialfond. Konceptet er baseret på den amerikanske "club house model".

– Den er udviklet og udbredt verden over til mennesker med psykiske lidelser. Som noget

nyt begyndte man på et tidspunkt at overføre den til behandlingen af hjerneskadede. I USA og Canada kunne man vise rigtig gode resultater. Det ville man gerne prøve i Danmark, fortæller Ulla Hasling om baggrunden. I HovedHuset er man ikke klient eller patient. Man er medlem af en klub, og medlemmer og medarbejdere er ligestillede.

– Det er frivilligt at være her, ligesom i en sportsforening. Modellen bygger på et arbejdsfællesskab. De hjerneskadede er sammen med de ansatte om at løse forskellige opgaver og den daglige drift af huset. Ligeværdighed er et nøgleord. Det, man ønsker, er at give målgruppen et sted, hvor man er ønsket, ventet og nødvendig, forklarer Ulla Hasling.

UDVIKLER KOMPETENCER

I HovedHuset får den hjerneskadede afklaret sine ressourcer og erhvervsevne. Samtidig vedligeholder og udvikler de kompetencer gennem arbejde og aktiviteter. Det er væsentligt, for er man som hjerneskadet inaktiv, så er der risiko for, at man mister nogle af de generhvervede færdigheder og kompetencer.

Medlemmerne kommer fra forskellige kommuner i Hovedstadsområdet og møder op alt efter evne. De fleste kommer hvis ikke hver dag, så flere gange om ugen. Medlemmerne kan arbejde med egne projekter og løse opgaver i huset. Opgaverne er delt op i to enheder. Den ene er en kontor-/administrationsenhed. Arbejdsopgaverne består

for eksempel i at passe reception, telefon, post, tage mod gæster, skrive korrespondance, lave kasseregnskab og timeregistrering af fremmøde med mere. Den anden enhed er serviceenheden. Her består opgaven for eksempel i at drive husets køkken. – Her i huset er rummeligheden stor, fordi vi kender til de særlige forhold, der gør sig

svære at rumme i de ordinære sundhedstilbud.

– Det kræver neurofaglig viden at forstå den individuelle hjerneskade. Hjerneskader rammer vidt forskelligt. Selvbillede og realitetssans har mange det svært med.

Nogen relaterer til den person, de var før, og tror, de kan mere, end de kan. Så er der dem

i den anden grøft, der slet ikke synes, de kan noget. Det tager tid at afklare den enkelte. Hvis man ikke gør det, så er der risiko for, at de ikke bliver hjulpet, eller de får en førtidspension for tidligt, hvor det ikke var nødvendigt, siger Ulla Hasling.

Det sociale element i modellen spiller en central rolle for HovedHusets succes.

– Mange har mistet arbejde og socialt netværk, og en del mister også familien. Når folk får en hjerneskade, er det ofte de fysiske ting, folk lægger mærke til. Men der er også skjulte følger, som er svære for omgivelserne at forstå. Man kan blive ramt på de sociale kompetencer og skal så lære de sociale spilleregler på ny. For eksempel ved man måske ikke, hvad man kan tillade sig at

sige. Man mangler det filter. Eller man kan ikke styre sit temperament, eller mangler empati, forklarer Ulla Hasling.

Via arbejdet i HovedHuset opnår de hjerneskadede nye færdigheder og får bedre odds for at fungere på arbejdsmarkedet.

– Samtidig kan vi fungere som konsulenter i forhold til virksomhederne i forbindelse med en arbejdsprøvning i forhold til et fleksjob. Det er ofte de små ting, der skal til, for at få det til at fungere, siger Ulla Hasling. <

Ligeværdighed er et nøgleord. Det, man ønsker, er at give målgruppen et sted, hvor man er ønsket, ventet og nødvendig.

ULLA HASLING, LEDER AF HOVEDHUSET

gældende i forbindelse med en hjerneskade. Der er ting, der kan være svære at håndtere på en arbejdsplads. Træthed og udholdenhed er et problem for mange. Her kan vi lave en afklaring i forhold til arbejdsmarkedet, siger Ulla Hasling.

DET SOCIALE ELEMENT

Ifølge Ulla Hasling udfylder HovedHuset et tomrum. De hjerneskadede kan ofte være

Et stort skud selvtillid

Den 28-årige Sten Henneberg fra København var helt nede i kulkælderen, indtil han for tre måneder begyndte at komme i HovedHuset tre dage om ugen. Han er oprindeligt handelsuddannet, men en kronisk sygdom gav ham ledsmerter og blodpropper blandt andet i hjernen.

– Jeg gik hjemme i halvandet år. Gik på kommunekurser, hvor jeg lærte at skrive CV og den slags.

Jeg gik socialt i stå. Kom ind i en dårlig cirkel, hvor jeg ikke havde lyst til at stå op. Jeg var træt og havde ingen selvtillid. Det blev værre og værre. Så fik jeg en ny sagsbehandler, der kendte HovedHuset og foreslog det. Det blev en helt anden hverdag, da jeg kom herind. Jeg har det rigtig, rigtig godt og har fået selvtillid. Jeg har det rigtig godt med de mennesker og de opgaver, der er her. Jeg er to hundrede procent i forhold til tidligere, fortæller Sten.

Han er tilknyttet kontorafdelingen og laver blandt andet husets nyhedsbrev. Han laver også IT-support, samt intromapper og visitkort til nye medlemmer.

